

Correctievoorschrift VWO

2023

tijdvak 2

Griekse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Grieks woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 maximumscore 2

a

- (με) δέσποιναν τὴν ἐμὴν θεήσασθαι γυμνὴν (regel 2) 1

b

- litotes 1

Opmerking

Bij a niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'κελεύων με δέσποιναν τὴν ἐμὴν θεήσασθαι γυμνὴν (regel 1-2)'.

2 maximumscore 1

ἀνόμων (regel 6)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'δέεσθαι ἀνόμων (regel 6)'.

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • κοιμώμεθα (regel 11) • κοῖτον (regel 12) 	<p>1</p> <p>1</p>
<p><i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘κοῖτον (regel 12)’ is geantwoord ‘ἔς κοῖτον (regel 12)’.</i></p>		
4	<p>B</p>	
5	<p>maximumscore 1 ὄπισθε τῆς ἀνοιγομένης θύρης (regel 11)</p>	
6	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyges kan bedoeld zijn omdat hij de laatstgenoemde (man) is in het verhaal / omdat hij het bekijken gedaan heeft • Candaules kan bedoeld zijn omdat er (in regel 22) staat dat de vrouw Candaules wil straffen en zij er dus kennelijk van uitgaat dat hij de bedenker is van het plan / dat hij de initiatiefnemer is (van wat er gedaan is) / omdat τοῦ ἀνδρὸς / ‘de man’ opgevat kan worden als ‘haar man’ 	<p>1</p> <p>1</p>
<p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>		
<p><i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer als argument voor de interpretatie Candaules is genoteerd ‘omdat er (niet ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς, maar) ἐκ (τοῦ ἀνδρὸς) staat (wat eerder ‘van de kant van’ of ‘op instigatie van’ betekent dan ‘door’)’.</i></p>		

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 2

- Met (het praesens) ἐπορεύω / de persoonsvorm in de regels 20-21 wordt de aandacht gevestigd op een hoogtepunt in het verhaal / op een onverwachte gebeurtenis. / (Het praesens) ἐπορεύω is gebruikt ter verlevendiging / is een praesens dramaticum/historicum: de vrouw zag hem naar buiten gaan / ze zag Gyges weggaan 1
 - (Het praesens) φέρει / De persoonsvorm in de regels 23-24 beschrijft een (in Herodotus' tijd nog) bestaande gewoonte/situatie / heeft betrekking op het heden (van Herodotus): het leidt (bij de Lydiërs en de andere niet-Grieken) tot grote schaamte als een man naakt gezien wordt / naakt gezien worden is (bij de Lydiërs en de andere niet-Grieken) een grote schande 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Bij beide delen van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer als eerste onderdeel van het deelantwoord met betrekking tot φέρει alleen is genoteerd 'Het is een gewoon praesens.'*

8 maximumscore 1

dat Gyges (zonder bedenkingen) komt nu/als hij (door de koningin) geroepen wordt / geen onraad vermoedt (nu/als hij naar de koningin moet komen)
Of woorden van overeenkomstige strekking.

9 maximumscore 2

a

- (τὸν) ταῦτα βουλευόμενα (regel 33) 1

b

- Ze wil Candaules straffen / zich op Candaules wreken (en met de dood van Gyges zou ze Candaules minder treffen). / Candaules is degene die het plan bedacht heeft / die haar te schande heeft gemaakt.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Opmerking

Bij a niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'κεῖνόν γε τὸν ταῦτα βουλευόμενα (regel 33)'.

10 B

11 maximumscore 1

De kwestie werd voorgelegd aan het orakel van Delphi. / Het orakel van Delphi wees het koningschap aan Gyges toe.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 2

a

- Voorbeelden van een goed antwoord zijn: 1
 - Ze gilt niet wanneer ze Gyges ontdekt.
 - Ze houdt zich de hele nacht gedeisd, hoewel ze vol van wraakzucht is.

b

- Voorbeelden van een goed antwoord zijn: 1
 - Ze betreft haar betrouwbaarste dienaren bij haar plan.
 - Ze zet Gyges voor een keuze die voor haarzelf hoe dan ook gunstig uitvalt.
 - Haar plan heeft minder risico op ontdekking dan dat van Candaules.

13 maximumscore 2

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:

- Candaules is de belangrijkste persoon, want hij bedenkt het plan dat de aanleiding vormt voor de rest van het verhaal 1
- Gyges kan niet anders dan gehoorzamen; de koningin handelt in een reactie en was anders wellicht niet op het idee gekomen haar man te vermoorden 1

of

- Gyges is de belangrijkste persoon, want alles in het verhaal wordt door hem of met hem gedaan 1
- De koningin wordt niet eens bij naam genoemd; Candaules heeft de situatie totaal verkeerd ingeschat en is een antiheld 1

of

- De koningin is de belangrijkste persoon, want zij bepaalt uiteindelijk wat er moet gebeuren 1
- Gyges doet alleen maar waartoe hij gedwongen wordt; Candaules is een slapjanus die zijn eigen vrouw respectloos behandelt 1

Opmerking

Bij het tweede deel van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.

Afbeelding 1 en Tekst 1

14 maximumscore 2

a

- Bij Herodotus bekijkt Gyges de vrouw nadat Candaules de kamer in is gegaan / is Candaules (al eerder dan de vrouw) in de kamer (gegaan en bevindt zich dus daar wanneer Gyges de vrouw bekijkt); op de afbeelding is Candaules buiten de kamer (waarin de vrouw zich bevindt) / bekijkt Gyges de vrouw terwijl Candaules achter hem staat (en dus niet in dezelfde ruimte is als de vrouw)

1

b

- Gyges staat op het punt Candaules te vermoorden (en de koningin kijkt toe). / de moord (op Candaules)

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij a niet fout rekenen wanneer alleen geantwoord is 'Bij Herodotus is Candaules in de kamer.' of 'Op de afbeelding is Candaules buiten de kamer / niet in de kamer.'

Tekst 2

15 maximumscore 1

logografen

16 maximumscore 3

a

- (Τὰ ἄχθεια οἱ μὲν ἄνδρες) ἐπὶ τῶν κεφαλῶν φορέουσι (regel 6)

1

b

- Het wordt van een speciaal graan / van olyra(-graan)/zeia(-graan) gemaakt / niet van tarwe en/of gerst gemaakt
- Het (brood)deeg wordt met de voeten gekneed

1

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

17 maximumscore 1

ἐσθίουσι (regel 8)

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 2	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> In het Grieks is γυνή onderwerp; in de vertaling is het / is '(door een) vrouw' een (bijwoordelijke) bepaling. Of woorden van overeenkomstige strekking 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> πασέων (regel 11) 	1
	<i>Opmerkingen</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn. Bij a niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'γυνή is nominativus; het is vertaald met 'door een vrouw'.' 	
19	maximumscore 1	
	zoon / (voor) zoons; παῖσι/het vormt hier een tegenstelling met (τήσι) θυγατράσι / (voor de/hun) dochters (in regel 12-13). Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i>	
20	A	
21	maximumscore 2	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> Herodotus/Hij vermeldt altijd eerst de andere volken 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> een van de volgende antwoorden: <ul style="list-style-type: none"> – het kneden (van deeg/klei) – het oppakken van mest 	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
22	maximumscore 2	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> (regel) 13 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> zich kleden / het hebben/dragen van (één of twee) kledingstukken Of woorden van overeenkomstige strekking 	1
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Bij b niet fout rekenen wanneer alleen geantwoord is 'besnijdenis'.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 2	
	a	
	• (dat ze) van rechts naar links schrijven/rekenen / de schrijfrichting	1
	b	
	• (dat ze) van tarwe(korrels)/gerst(enkorrels) leven / tarwe(brood/producten)/gerst(enbrood/producten) eten/maken	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

	Kolon 24 (regel 1)	
24	maximumscore 2	
	Ἐς μὲν νῦν Βούβαστιν πόλιν ἔπεᾶν κομίζονται, (Telkens) wanneer ze nu/dan/dus naar de stad Boubastis reizen	
	Niet fout rekenen: ἔπεᾶν zodra (als)	
	Niet fout rekenen: κομίζονται ze worden gebracht	
	νῦν tegenwoordig/zojuist	1
	Ἐς Βούβαστιν πόλιν in de stad Boubastis	0
	Βούβαστιν Boubastin	1
	ἔπεᾶν niet als onderschikkend voegwoord vertaald	0
	κομίζομαι elke andere betekenis dan 'reizen / gebracht worden' of een synoniem daarvan	0
	κομίζονται vertaald met onvoltooid verleden tijd	1
	Kolon 25 (regel 1)	
25	maximumscore 1	
	ποιεῦσι τοιάδε· doen ze dergelijke dingen / het volgende / handelen ze als volgt	
	Niet fout rekenen: τοιάδε dit	
	ποιεῦσι vertaald met onvoltooid verleden tijd	0
	ποιεῦσι τοιάδε wordt het volgende (door hen) gedaan	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 26 (regel 2)

26 maximumscore 2

πλέουσί τε γὰρ δὴ ἅμα ἄνδρες γυναῖξί
 mannen varen (dan/natuurlijk) samen met vrouwen

Niet fout rekenen: de mannen varen (dan/natuurlijk) samen met de vrouwen

Niet fout rekenen: en (de) mannen varen (dan/natuurlijk) samen met (de) vrouwen

Niet fout rekenen: ἄνδρες (de) volwassen mannen
 mannen en vrouwen varen (dan/natuurlijk) samen

1

πλέουσί vertaald met onvoltooid verleden tijd

1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

πλέουσί niet vertaald als vorm van πλέω

0

ἅμα vertaald als voegwoord

0

ἄνδρες (de) volwassenen/mensen

1

Kolon 27 (regel 2-3)

27 maximumscore 2

καὶ πολλόν τι πλῆθος ἐκατέρων ἐν ἐκάστη βάρῃ·
 en een (enigszins) grote menigte / groot aantal van beide geslachten is / bevindt zich in iedere boot

Niet fout rekenen: ἐν ἐκάστη βάρῃ in alle boten

πλῆθος meerderheid

1

πλῆθος grootte/volk(svergadering)

0

βᾶρις elke andere betekenis dan 'boot' of een synoniem daarvan

0

ἐστί vertaald met onvoltooid verleden tijd

1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p>Kolon 28 (regel 3-4)</p> <p>maximumscore 2</p> <p>αί μέν τινες τῶν γυναικῶν (kolon 29) κροταλίζουσι, sommige(n) (van de) vrouwen ratelen</p>	
	αί opgevat als αἵ	0
	αί opgevat als betrekkelijk voornaamwoord	0
	αί zij/die	0
	αί μέν τινες τῶν γυναικῶν de vrouwen	1
	<p>κροταλίζουσι vertaald met onvoltooid verleden tijd</p> <p>Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.</p>	1
29	<p>Kolon 29 (regel 3)</p> <p>maximumscore 1</p> <p>κρόταλα ἔχουσαι terwijl ze ratels hebben / met ratels</p>	
	Niet fout rekenen: κρόταλα een ratel	
30	<p>Kolon 30 (regel 4)</p> <p>maximumscore 2</p> <p>οἱ δὲ ἀλλέουσι κατὰ πάντα τὸν πλόον, (en/maar) sommige mannen / sommige(n) (van de mannen) spelen (tijdens) de hele vaart/reis fluit</p>	
	Niet fout rekenen: οἱ (δὲ) (de) andere (mannen en vrouwen) / (de) anderen	
	οἱ (δὲ) (de) andere(n) (van de) vrouwen	0
	οἱ zij/die	0
	οἱ opgevat als betrekkelijk voornaamwoord	0
	Wanneer οἱ op dezelfde manier onjuist is vertaald als αἵ in kolon 28, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen.	
	ἀλλέουσι vertaald met onvoltooid verleden tijd	1
	Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
κατὰ elke andere betekenis dan ‘tijdens’ of een synoniem daarvan	0	
πάντα iedere	1	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 31 (regel 4-5)

31 maximumscore 2

αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες αἰείδουσι καὶ τὰς χεῖρας κροτέουσι.
 en/maar de overige vrouwen en mannen / en/maar de overige vrouwen en
 (de) overige mannen zingen en klappen in hun handen

αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες en zij/die, de overige vrouwen 1

καὶ ἄνδρες en de mannen 1

Wanneer in kolon 30 οἱ (δὲ) is weergegeven met '(de) andere(n) (van de)
 vrouwen', hier de weergave 'en de mannen' niet fout rekenen.

αἰείδουσι vertaald met onvoltooid verleden tijd 1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of
 meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van
 2 scorepunten.

κροτέουσι vertaald met onvoltooid verleden tijd 1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij αἰείδουσι of een persoonsvorm
 in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum
 van 2 scorepunten.

Kolon 32 (regel 6)

32 maximumscore 2

Ἐπεὰν δὲ (kolon 33) κατὰ τινα πόλιν ἄλλην γένωνται,
 (En/maar) (telkens) wanneer / zodra (als) ze bij een andere stad komen /
 (aangekomen) zijn

Ἐπεὰν niet als onderschikkend voegwoord vertaald 0

Wanneer ook in kolon 24, hier niet meer aanrekenen.

γένωνται ze blijken te zijn 1

γίγνομαι elke andere betekenis dan 'komen/zijn / blijken te zijn' of een
 synoniem daarvan 0

γένωνται vertaald met onvoltooid verleden tijd 1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of
 meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van
 2 scorepunten.

Kolon 33 (regel 6)

33 maximumscore 1

πλέοντες
 terwijl ze varen / op hun reis

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 34 (regel 6-7)

34 maximumscore 2

ἐγγρίμψαντες τὴν βάρην τῇ γῆ ποιεῦσι τοιάδε·

doen ze dergelijke dingen / het volgende / handelen ze als volgt, nadat ze de boot tot vlak bij het land / de stad hebben laten naderen / laten ze de boot tot vlak bij het land / de stad naderen en doen ze dergelijke dingen / het volgende / handelen ze als volgt

Niet fout rekenen: γῆ aarde/grond/gebied

Niet fout rekenen: τοιάδε dit

βάρης elke andere betekenis dan 'boot' of een synoniem daarvan

0

Wanneer ook in kolon 27, hier niet meer aanrekenen.

ποιεῦσι vertaald met onvoltooid verleden tijd

1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

ποιεῦσι τοιάδε wordt het volgende (door hen) gedaan

1

Wanneer ποιεῦσι τοιάδε op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 25, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen.

Kolon 35 (regel 7)

35 maximumscore 1

αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν ποιεῦσι

sommige(n) (van de) vrouwen doen

αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν de vrouwen

0

Wanneer αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 28, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen.

αἱ opgevat als αἶ

0

αἱ opgevat als betrekkelijk voornaamwoord

0

αἱ zij/die

0

Wanneer αἱ op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 28 en/of als οἱ in kolon 30, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen.

ποιεῦσι vertaald met onvoltooid verleden tijd

0

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

	Kolon 36 (regel 8)	
36	maximumscore 2 τά περ εἴρηκα, precies (dat) wat / precies d(i)e dingen die ik gezegd/verteld/genoemd heb	
	Niet fout rekenen: περ uitsluitend/inderdaad precies (dat) wat / precies d(i)e dingen die (door mij) gezegd/ verteld/genoemd is/zijn	1
	περ niet vertaald	1
	περ zeker/zeer / in elk geval	1
	περ hoewel/zelfs/toch	0
	λέγω verzamelen/kiezen/tellen	0
	Kolon 37 (regel 8)	
37	maximumscore 2 αἱ δὲ τωθάζουσι (kolon 38) τὰς ἐν τῇ πόλι ταύτῃ γυναῖκας, (en/maar) andere(n)/sommige(n) schelden de vrouwen in die/deze stad uit	
	αἱ opgevat als αἴ	0
	αἱ opgevat als betrekkelijk voornaamwoord	0
	αἱ zij/die	0
	Wanneer αἱ op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 28 en/of als οἱ in kolon 30, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen.	
	Wanneer αἱ op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 35, en αἱ in kolon 28 en οἱ in kolon 30 niet op dezelfde manier onjuist zijn vertaald als αἱ in kolon 37, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
	τωθάζουσι vertaald met onvoltooid verleden tijd	1
	Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
	ταύτῃ op die manier / daarlangs/dezelfde	1
	Kolon 38 (regel 8)	
38	maximumscore 1 βοῶσαι terwijl ze schreeuwen	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 39 (regel 9)

39 maximumscore 2

αἱ δὲ ὀρχέονται, αἱ δὲ ἀνασύρονται ἀνιστάμεναι.

(en/maar) (weer) andere(n) / (en/maar) sommige(n) dansen, (en/maar) (nog) (weer) anderen / (en/maar) sommige(n) doen de kleren omhoog terwijl ze opstaan / terwijl ze gaan staan

Niet fout rekenen: ἀνίσταμαι staan

αἱ opgevat als αἶ 0

αἱ opgevat als betrekkelijk voornaamwoord 0

αἱ zij/die 0

Wanneer αἱ op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 28 en/of 37 en/of als οἱ in kolon 30, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen.

Wanneer αἱ op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 35, en αἱ in kolon 28 en 37 en οἱ in kolon 30 niet op dezelfde manier onjuist zijn vertaald als αἱ in kolon 39, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

ὀρχέονται vertaald met onvoltooid verleden tijd 1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

ἀνασύρονται vertaald met onvoltooid verleden tijd 1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij ὀρχέονται of een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

Kolon 40 (regel 9-10)

40 maximumscore 2

Ταῦτα παρὰ πᾶσαν πόλιν παραποταμίην ποιεῦσι.

Dit/Dat / Die/Deze dingen doen ze bij/naast iedere aan de rivier gelegen stad

Niet fout rekenen: πᾶσαν πόλιν alle steden

Niet fout rekenen: παρὰ langs/naar

Ταῦτα hetzelfde / dezelfde dingen 1

πᾶσαν πόλιν (de) hele stad 1

Ταῦτα ποιεῦσι Dit/Dat wordt / Die/Deze dingen worden (door hen) gedaan 1

Wanneer Ταῦτα ποιεῦσι op dezelfde manier onjuist is vertaald als ποιεῦσι τοιάδε in kolon 25 en/of 34, deze onjuistheid hier niet meer aanrekenen.

ποιεῦσι vertaald met onvoltooid verleden tijd 1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 41 (regel 11)

41 maximumscore 2

Ἐπεὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὴν Βούβαστιν,
(En/maar) (telkens) wanneer / zodra (als) ze in Boubastis aankomen /
aangekomen zijn

Ἐπεὰν niet als onderschikkend voegwoord vertaald 0

Wanneer ook in kolon 24 en/of kolon 32, hier niet meer aanrekenen.

ἀπίκωνται vertaald met onvoltooid verleden tijd 1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of
meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van
2 scorepunten.

Βούβαστιν Boubastin 1

Wanneer ook in kolon 24, hier niet meer aanrekenen.

Kolon 42 (regel 11-12)

42 maximumscore 1

ὀρτάζουσι μεγάλας ἀνάγοντες θυσίας,
vieren ze feest, terwijl ze grote offers brengen

ὀρτάζουσι vertaald met onvoltooid verleden tijd 0

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of
meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van
2 scorepunten.

Kolon 43 (regel 12)

43 maximumscore 1

καὶ (kolon 44) ἐν τῇ ὀρτῇ ταύτῃ
en bij/tijdens/op dat/dit feest

Niet fout rekenen: καὶ (en) ook
ταύτῃ op die manier / daarlangs/dezelfde 0

Wanneer ταύτῃ op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 37,
hier niet meer aanrekenen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 44 (regel 12)

44 maximumscore 2

οἶνος ἀμπέλινος ἀναισιμοῦται πλέων (kolon 43) ἢ
wordt (er) meer wijn van druiven gebruikt dan / gebruikt men meer wijn
van druiven dan

Niet fout rekenen: gebruiken ze meer wijn van druiven dan

Niet fout rekenen: οἶνος ἀμπέλινος druivenwijn

ἀναισιμοῦται vertaald met onvoltooid verleden tijd

1

Wanneer deze onjuistheid ook voorkomt bij een persoonsvorm in een of
meer vorige kola, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van
2 scorepunten.

πλέων niet vertaald als comparativus van πόλυς

0

ἢ elke andere betekenis dan 'dan' of een synoniem daarvan

0

Kolon 45 (regel 13)

45 maximumscore 2

ἐν τῷ ἅπαντι ἐνιαυτῷ τῷ ἐπιλοίπῳ.

(in/tijdens) de hele rest van het jaar / het hele overige / (nog) overgebleven
(deel van het) jaar

ἅπας ieder/elk

1

ἐπίλοιπος volgend/toekomstig

1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 30 juni.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Herodotus, Historiën 1.8.3-1.11
- afbeelding 1 Gyges en Candaules, kopergravure door M. Merian sr., 1630, in: J.L. Gottfried, Historische Chronica, Frankfurt am Main 1630
<https://www.akg-images.com/archive/-2UMDHUFWHMR1.html>, bekeken op 13 september 2022
- tekst 2 Herodotus, Historiën 2.35.2-2.36
- tekst 3 Herodotus, Historiën 2.60
- vraag 12 R. Wenghofer, Sexual Promiscuity of non-Greeks, in Herodotus 'Histories', The Classical World 107 (2014)
- vraag 16 Bijbel, Genesis 40:16-17, vertaling NBV21
<https://debijbel.nl/bijbel/NBV21,NBV/GEN.40/Genesis-40>, bekeken op 14 september 2022